

Twierdza w czasie I wojny światowej

2023-01-09

W czasie I wojny światowej twierdze w Przemyślu i Krakowie odegrały ważną rolę. Twierdza przemyska broniła dróg biegnących przez Karpaty na Słowację, Węgry i do Budapesztu, a twierdza krakowska osłaniała Morawy, Czechy i stołeczny Wiedeń, a także tereny przemysłowe Austrii i Niemiec na Śląsku. Twierdza przemyska dwukrotnie została oblężona i w czasie drugiego ataku uległa przewadze wroga, kapitulując z braku żywności 22 marca 1915 roku. Twierdza Kraków miała więcej wojennego szczęścia, biorąc wydatny udział w zatrzymaniu rosyjskiego natarcia w dwóch bitwach o miasto stoczonych w listopadzie i grudniu 1914 roku.

Bitwy miały miejsce między 16 a 25 listopada 1914 roku na północ od Krakowa, a następnie między 2 a 12 grudnia 1914 roku w walkach w rejonie wzgórze Kaim na pograniczu Wieliczki. Ta druga bitwa była częścią operacji limanowsko-łapanowskiej. Twierdza Kraków zaabsorbowała sporą część sił carskich, a wówczas oddziały austro-węgierskie ruszyły na skrzydło atakujących wojsk rosyjskich i po ciężkich walkach odrzuciły je pod Tarnów.

Były to poważne starcia zbrojne. W listopadowych walkach na północ od miasta i na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej wzięło udział łącznie około 400 tysięcy żołnierzy obu stron. W grudniowych walkach na południu Krakowa i w Beskidach walczyło ponad 200 tysięcy.

W bezpośrednich starciach w czasie obu bitew o Kraków udział wzięło tylko kilka fortów. Walczyła za to cała artyleria forteczna, która została wyprowadzona z niezagrażonych umocnień i zgromadzona w pobliżu atakowanych, oraz prawie cała załoga twierdzy, która nie tylko broniła swoich pozycji, ale też kontratakowała. W zagrożonym mieście pojawiły się sojusznicze niemieckie oddziały, zgromadzono też prawie wszystkie cesarskie i królewskie oddziały lotnicze, prowadzące skuteczne rozpoznanie kierunków przemieszczania się wrogich wojsk. Aby sprawnie przesuwać masy wojsk oraz taborów, wykorzystano nie tylko wszystkie krakowskie mosty, ale także wybudowano w obrębie Twierdzy dodatkowe mosty pontonowe.

Zatrzymanie wojsk carskich na początku grudnia 1914 roku przez Twierdzę Kraków przypuszczalnie uchroniło Austro-Węgry przed klęską w całej wojnie. Front na kilka miesięcy ustabilizował się parędziesiąt kilometrów od miasta, a w wyniku bitwy gorlickiej w dniach 1-4 maja 1915 roku został przełamany i przesunięty o kilkaset kilometrów na wschód. Był to jednocześnie sygnał dla władz w Wiedniu, aby zaniechać dalszej rozbudowy twierdzy, choć garnizon funkcjonował do samego końca trwania zaboru austriackiego, który skończył się w Krakowie 31 października 1918 roku.